

תהלים (25)

וְהוּא יִשְׁפֹּט תְּבַל בְּצֶדֶק לְדִין לְאֲמִים בְּמִישָׁרִים (ט. ט)

במשפט ה' תלויה כל מציאות קיום העולם

הזה הוא הנותן חיים לשנה שבפתח, וזה בעצם הבנין של השנה הבאה.

וְיִהְיֶה ה' מְשַׁנֵּב לְדָךְ מְשַׁנֵּב לְעֵתוֹת בְּצָרָה. וַיִּבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ פִּי לֹא עֲזָבְתָּ דָרְשֵׁיךָ ה' (ט. י-יא)

הקב"ה הוא "מְשַׁנֵּב לְדָךְ", חוזק לאדם העני שדורכים עליו, "מְשַׁנֵּב לְעֵתוֹת בְּצָרָה". ממילא, "וַיִּבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ". למה? "פִּי לֹא עֲזָבְתָּ דָרְשֵׁיךָ ה'", כי יראו שלא עזבת את דורשיך מאז ומעולם.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "תהלים"

כשהרשע נענש תיכף לעבירה, נודע שם השם

נֹדַע ה' מְשַׁפֵּט עֲשָׂה בְּפַעַל פְּפוּי נֹקֵשׁ רָשָׁע הַגִּזְיוֹן סְלָה, יָשׁוּבוּ רָשָׁעִים לְשִׂאוֹלָה פֶּל גּוֹיִם שְׂכַחֵי אֱלֹדִיקִים. (ט. יז-יח)

פירשו הראשונים, שלפעמים יעשה הקב"ה משפט לרשעים תיכף למעשה העבירה, ולפעמים יניח משפטו לעולם הבא, שיהיו הרשעים בגיהנום. והנה לפעמים יש טובה באופן הראשון: כי על ידי שרואים את העונש תיכף למעשה העבירה, הרי כל הרואים מדברים על כך, וממילא נודע שם ה' בעולם, מה שאין כן באופן השני, אין רואים את העונש וממילא הרשעים שוכחים את הקב"ה. וזו כוונת הפסוק: "נֹדַע ה'", כאשר "מְשַׁפֵּט עֲשָׂה", ומתי? באופן של "בְּפַעַל פְּפוּי נֹקֵשׁ רָשָׁע". כאשר הרשע מקבל את עונשו מיד לאחר פועל כפיו הרע, שאז "הַגִּזְיוֹן סְלָה", כל בני האדם מדברים על המאורע המופלא ועל ידי זה נודע שם ה', מה שאין כן "יָשׁוּבוּ רָשָׁעִים לְשִׂאוֹלָה", ורק שם יקבלו את עונשם, כי אז "פֶּל גּוֹיִם שְׂכַחֵי אֱלֹדִיקִים"

ספר "ילקוט הגרשוני" תנ"ך א'

שם ה' מתגדל, רק כשנודע לכל שמשפט צדק עשה.

נֹדַע ה' מְשַׁפֵּט עֲשָׂה (ט. יז)

אמרו חז"ל (סנהדרין לט:): באותה שעה (שעת קריעת ים סוף) ביקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני הקב"ה. אמר להם הקב"ה: מעשי ידי טובעין ביס, ואתם אומרים שירה לפני? הקשו המפרשים: הלא ישראל באמת אמרו שירה לאחר שטבעו המצרים עוד הקשו: מה צרה יש באבידת אפיקורסים, הגרועים יותר מבהמות? בספרו "אמת ליעקב", ביאר הגאון רבי יעקב מליסא, על פי הפסוק שלפנינו, ממנו למדנו שכאשר הקב"ה עושה משפט ברשעים, שמו מתגדל ומתקדש ובודאי הקב"ה שמח בזה. אמנם כל זה דוקא כשהוא משפט צדק, ולכן כל הלילה שבו קטרגו המלאכים וטענו: הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי ע"ז, ואף שאמנם הוכרח הקב"ה לקיים את שבועתו לאבות ולהציל את ישראל ולהטביע את המצרים למען יצאו בני ישראל ברכוש

"וְהוּא", הקב"ה "יִשְׁפֹּט תְּבַל", יחייה את כל אנשי העולם כולו "בְּצֶדֶק", מלשון צדקה. כשאומרים "עולם", מתכוונים גם למדברות וליערות, לחלקים הבלתי מיושבים שבעולם, ואילו כשאומרים "תבל", הכוונה רק לחלקים בהם בני אדם. "לְדִין לְאֲמִים בְּמִישָׁרִים", הקב"ה דן את הלאומים, את אומות העולם בישרות. כל הדברים האמורים כאן הם ביטויים איך הקב"ה שופט ומחזיק את כל העולם בצדק וביושר. והנה איתא בגמרא (ר"ה ח:): אמר רב חסדא: מלך וציבור, מלך נכנס תחילה לדין שנאמר: "משפט עבדו ומשפט עמו". מאי טעמא? איבעית אימא: לאו אורח למיקם מלכא אבראי, ואיבעית אימא: מקמי דליפוש חרון אף. כלומר, ישנן שתי סיבות מדוע כשמלך וציבור מגיעים למשפט, המלך נכנס קודם: האחת, משום שאין זה דרך שמלך ימתין בחוץ, והשנייה, כדי שיזכה המלך להיכנס לפני שיגדל חרון אף מפני עוונות הציבור.

אותן שתי סיבות שייכות גם כשישראל ואומות העולם באין לדין, שישראל נכנסים לדין לפני אומות העולם: זה לא דרך ארץ שישראל, שהם בני מלכים, יחכו בחוץ. וגם מקמי דליפוש חרון אף. המשמעות בזה היא, שבעצם הדבר שעוברים במשפט לפני הקב"ה, מונח אושר גדול מאוד. עד כדי כך, שמלך, מחמת חשיבותו, לא יתכן לאחר אותו אפילו רגע אחת בדבר הזה. זה מגיע לו קודם, כיון שהוא חשוב, וא"כ מה פתאום שהוא ימתין בחוץ ויגיע למשפט אפילו שניה מאוחר יותר. מדוע יש כזה ענין גדול להיכנס פנימה, וכמה שפחות להישאר מחוץ לכותלי בית הדין של מעלה? הרי לפי המושגים שלנו, אם ניתן היה לוותר על כל המשפט של ר"ה, להשתמט ממנו בצורה כלשהי, היה זה הדבר הטוב ביותר עבורנו? כך נדמה לנו. אך האמת לא כך, המשפט הוא אושר שלא יתואר עבור כל אדם ואדם, בין אם הוא מישראל, בין אם הוא מאומות העולם, בן מלך ובן אזרח פשוט. ולימדו חז"ל שמלך קודם להיכנס לפני ציבור, וכלל ישראל קדומים לאוה"ע. המובן בזה הוא כך: על ר"ה שהוא "היום הרת עולם", יום של חידוש העולם. העולם נגמר בסיומה של כל השנה. כשהקב"ה גזור חיים לאדם, הוא גזור חיים אך ורק לשנה, וכשמסתיימת השנה, בעצם נגמרים החיים (ומטעם זה נפסק בשו"ע שהרואה את חבירו אחרי שנה צריך לברך עליו "ברוך מחיה המתים"). עצם הדבר שנכנסים למשפט, המשפט

גדול, עדיין לא שמח במפלת הרשעים, כי עדיין נראה היה בעיני המקטרגים כעוול, ורק לאחר שירדו לים וקידשו את שמו בקפיצת נחשון לים, והאמינו בה' ובמשה עבדו, אז נעשה המשפט של המצריים משפט צדק, ועל כן רק אז היה ראוי לומר שירה על שנתגדל שמו של הקב"ה. זה כוונת הפסוק שלפנינו: מתי נודע שמו יתברך ושמו נתגדל? כאשר נודע לכל כי משפט צדק עשה.

ספר "כמוצא שלל רב, תהלים"

הישועה תבוא, אך לא ממקום שציפית לה.

פִּי לֹא לְנִצָּח יִשְׁכַּח אָבִיוֹן תִּקְוַת עֲנִיִּים תֵּאבֵד לְעַד (ט. ט) פירש ה"בעל הפלאה", יש שהעני מקווה שממקום פלוני, או מאיש פלוני, תבוא לו הישועה, ואחר כך רואה שלשווא תקוותו, רק ממקום שלא עלה על דעתו כלל, צמחה לו הישועה, וזאת כדי להראות לו כי אך לשווא כל התחבולות אדם ומחשבותיו הבל, אלא הקב"ה בהשגחתו הנפלאה על כל בני האדם מזמין לו פרנסתו ממקום שלא קיווה לו כלל, והוא כמעט חוץ לדרך הטבע. זהו שרמז הפסוק: אף שלדעתנו "פִּי לֹא לְנִצָּח יִשְׁכַּח אָבִיוֹן", אין הקב"ה שוכח אף את האביון ועוזרו, אולם "תִּקְוַת עֲנִיִּים", להיושע על ידי איש פלוני או מסחר פלוני היא: "תֵּאבֵד לְעַד"

ספר "כמוצא שלל רב, תהלים"

וּבִצְע בִּרְךָ נְאֻץ ה' (י. ג)

אמרו חז"ל (ב"ק צד.): הרי שגזל סאה של חיטין, טחנה, לשה ואפאה והפריש ממנה חלה כיצד מברך? אין זה מברך אלא מנאץ, ועל זה נאמר: "וּבִצְע בִּרְךָ נְאֻץ ה'". והיינו, שאם היה אוכל את הגזל בלא ברכה, לא היה כ"כ כעס עליו, כמו שפותח ואומר: ברוך אתה ה', והקב"ה שומע דבריו ומתקרב אליו לקבל ברכתו, ומה עומד לפניו? בצע, גזל, אי יושר, ה' ישמרנו ויצלינו.

וכן כתיב (ישעיה סא.ח) "אני ה'... שֵׁנָא גִזְל בְּעוֹלָה", היינו כאשר מביא קרבן עולה, כולו כליל, ריח ניחוח לה', הרי הריח עולה לפניו יתברך.... וכדי בזיון וקצף. יסוד גדול למדוהו חז"ל מהפסוק בפרשת תרומה: "קחו מאתכם תרומה לה'", והיינו שיביאו משלהם ולא חלילה מן הגזל, דאם מביאים מן הגזל אין זו זכות אלא אדרבא מזכיר עוונותיו. כי הנה, פשוט אצלנו שאדם שצובר כסף ונכסים שלא ביושר, ומדמה בנפשו לתת מזה צדקה ועי"כ יכפר על חטאו, שאין זה אלא מצוה הבאה מעבירה, והצדקה אינה עולה לרצון וגם העושר עצמו אין לו קיום. אמנם כאן מבואר יותר מזה, שטוב היה אם היה מכלה את הכסף באכילה ושתייה, ממה שהביא ממנו נדבה לה', והסיבה, שהרי הצדקה היא דבר קדוש וקרוב להקב"ה, וכאשר אדם נותן לצדקה מכסף שלא בא ביושר, הרי הכסף הזה עומד לפני הקב"ה, ועיניו תמיד עליו, וחטאו נזכר וגורם חרון אף רח"ל.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "תהלים"

הלכה: ערב פסח שחל שבת: ליל י"ג בדיקת חמץ
יתפלל מעריב קודם הבדיקה, תיכף כשיגיע הזמן. בערב אור לשלושה עשר בודקין את החמץ לאור הנר, ומברכין על ביעור חמץ, ואחר הבדיקה מיד בלילה מבטלין את החמץ הידוע לו ואומרים כל חמירא וכו'. כל דיני הבדיקה הנוהגין כל השנים באור לי"ד נוהגין עתה באור לי"ג, כגון תיכף בלילה, או לענין איסור מלאכה ואכילה ושתייה לפני הבדיקה. צריך לבדוק גם בשבת. הבגדים שילבשו אותם למחר כשאוכלים עדיין חמץ, צריך לחזור ולבדוק קודם השבת, וכן בגדי שבת צריך לבדוק אותם שוב כיון שאוכלים חמץ בליל שבת ובשחרית אפשר שיחזרו ויכניסו בהם חמץ.

ספר "נטעי גביראל, ערב פסח שחל בשבת"

פתגם: קל יותר לגלות שקר, מלשקר בגלוי.

ספר "שמחלה"

חקירה: קרבן צריך תשובה:

צריך את התשובה לכפרה עצמה, או שאם לא שב הוא רשע, וזבח רשעים תועבה. (קובץ הערות סז-יג) כדי שלא (היה רשע)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: נלכד בשק

אצל המגיד מקוֹזְנִיץ נכנס חסיד סגפן, שנהג ללבוש שק על גבי בשרו, כדי להתיסר ביסורים, בעמדו לפני הרבי, פתח החסיד את שולי קפוטתו, למען יראה רבו את השק שעל בשרו. אמר לו המגיד: נראה שיצר הרע לכד אותך בשק.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קעג)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, מאיר בן גבי זווירה, ששא בנימין בין קארין מרים ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליזה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה, יעל ריזול בת מרטין היימה שמחה. זיווג של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אורייליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה

